

Länsstyrelsen i Östergötland
Miljöprövningsdelegationen

KOMPLETTERING I MÅL ANGÅENDE ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT MILJÖBALKEN, DNR 551-13145-16

I e-post från Länsstyrelsen den 23 oktober 2017 ombads Vattenfall Vindkraft Sverige AB (Vattenfall) att förtydliga vilka väsentliga skillnader som Vattenfall anser finns mellan ansökan om Bruzaholms vindkraftpark och Kølvallens vindkraftpark när det gäller hänsynsområden och möjlighet att placera vindkraftverk fritt inom området.

Kompletteringen ska, efter medgivet anstånd, inlämnas senast 24 november 2017.

Med anledning av detta önskar Vattenfall lämna nedan förtydligande.

1 KOMPLETTERING

1.1 Inledning

I kompletteringen den 29 september 2017 uppgav Vattenfall angående Kølvallen vindkraftpark att verken i det målet kunde placeras i stort sett fritt inom området. I praktiken är det också så Vattenfall uppfattat att Kølvallens ansökan var utformad, dock med vissa begränsningar i form av hänsynsområden. Syftet med jämförelsen mellan de båda parkerna har varit att belysa de skillnader som faktiskt föreligger. Samt att understryka Mark- och miljöverdomstolens inställning att det går att meddela tillstånd trots att den slutliga layouten inte är bestämd, så länge det går att bedöma alla de konsekvenser som verksamheten kan komma att ge upphov till vid olika alternativutformningar, något Vattenfall menar uppfylls beträffande Bruzaholm.

För att förtydliga på vilka punkter underlaget och utformningen av Kølwallen skiljer sig från underlag och utformning i Bruzaholm har Vattenfall mer ingående studerat Kølwallen-ansökan (inklusive miljökonsekvensbeskrivning och kompletteringar) och kommit till de slutsatser som framgår av följande avsnitt.

1.2 Parkstorlek och frihetsgrader

Bruzaholms vindkraftpark är utformad inom en väl definierad ram med begränsat utrymme avseende såväl total yta som antal verk medan Kølwallen avser en betydligt större yta och ett mångdubbelt högre antal vindkraftverk.

Vattenfall har i miljökonsekvensbeskrivningen och ansökan för Bruzaholm strävat efter att begränsa frihetsgraderna i så stor utsträckning som ansetts motiverat av andra identifierade intressen, i syfte att skapa en förutsägbar bild av projektets potential samt den totala miljöpåverkan. Det är värt att notera att det slutliga ansökansområdet i stort sett bara utgörs av halva det projektområde som ursprungligen var tänkt att kunna nyttjas, för att minimera risken för konflikter med motstående intressen.

I Kølwallen har strävan efter en sådan begränsning av frihetsgrader inte nått lika långt. De kvarvarande frihetsgradernas har därtill skalats upp med parkens storlek, vilket ledde till att Mark- och miljööverdomstolen ansåg att slutresultatet skulle ge för stor osäkerhet gällande möjligheten att bedöma den totala miljöpåverkan.

1.3 Generellt om intressen och avgränsningar

I Kølwallen synes samtliga beskrivningar utgå ifrån de exempellayouter som presenteras och i vissa fall enbart utifrån det redovisade huvudalternativet. Det gör att det är svårt att förstå konsekvenserna för området i stort, med tillämpning av fri placering.

Bruzaholms ansökan, miljökonsekvensbeskrivning och utredningar har från början utgått ifrån inom området olika identifierade intressen. Dessa intressen är främst kopplade till *kulturmiljö* och *naturmiljö inklusive hydrologi*. Då naturmiljön är starkt kopplad till hydrologi i området så har även *hydrologiska samband* beskrivits.

Utifrån intressenas värde, känslighet och behov av skyddande buffert har sedan *stoppområden*, *vindkraftverksfria områden* och *vindkraftsområden* definierats. I det fall ett område med höga skyddsvärden kan tåla att passeras via befintliga vägar definieras dessa vägar som *restriktionspassager* gällande natur- och kulturmiljö och *hydrologiska hänsynspassager* gällande hydrologi. Åtaganden gällande under vilka premisser dessa passager får nyttjas har gjorts och angivits i ett särskilt dokument.

Samtliga beskrivningar utgår därefter från respektive intresse, bedömning av dess skyddsbehov och föreslagna skyddsåtgärder vid ianspråktagande av mark i eller i närheten av intresset. Det är viktigt att påpeka att dessa är oberoende av vilken layout som i slutändan väljs. Till exempel har möjliga passager av våtmark/vattendrag utretts förutsättningslöst vilket innebär att det finns fler möjliga hydrologiska hänsynspassager än det antal som väntas behöva nyttjas. Detta har redovisats utförligt i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 2.2. För att underlätta läsningen av denna komplettering infogas samma definitioner som använts i Tabell 1 i miljökonsekvensbeskrivningen nedan.

Begrepp	Definition
Ansökansområde	Det område inom vilket Vattenfall ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till att få anlägga och driva vindkraftpark Bruzaholm.
Vindkraftområde	Område inom ansökansområdet där vindkraftverk, inkl. uppställningsytor, internt elnät, vägar och andra anläggningar, kan anläggas. Utgörs av ansökansområdet minus områden som är utpekade som stoppområden och vindkraftverksfria områden (inkl. säkerhetsavstånd till kalkning, allmän väg och bostäder).
Vindkraftverksfritt område	Område inom ansökansområdet där vindkraftverk inte kommer att uppföras, men där det kan bli aktuellt med andra infrastrukturella åtgärder.
Stoppområde	Områden inom ansökansområdet där åtgärder inte kommer att vidtas.
Restriktionspassage	Möjlig anpassning och nyttjande av befintlig väg under förutsättning att identifierat natur- eller kulturvärde beaktas. Kan även gälla kabeldragning i anslutning till vägen.
Hydrologisk hänsynspassage	Möjliga väg- och/eller kabelpassager över <i>Områden med viss hydrologisk sårbarhet</i> , enligt genomförd hydrologisk utredning. Inkluderar både befintliga vägpassager samt förslag till nya passager. Återfinns i den hydrologiska utredningen.

De exempellayouter som sedan applicerats inom ansökansområdet visar på hur vindkraftverk och vägar *skulle kunna* placeras.

Det finns en tydlig skillnad mellan stoppområden och annan hänsyn. Varje objekt är beskrivet på ett sätt som möjliggör och visar åtaganden.

I Kølvalen finns också definitioner för vad som ingår i ett hänsynsområde och var hänsyn måste tas. Vattenfall kan dock inte utläsa ur handlingarna hur, i vilken utsträckning och på vilket sätt hänsyn kommer att tas. Såvitt Vattenfall kan förstå har, i de fall det närmare preciserats vad som behöver göras, redogörelsen enbart skett utifrån huvudalternativets placeringar av vindkraftverk. Hänsynsområdenas utbredning synes inte heller omfatta alla de intressen som på andra håll i underlaget bedömts skyddsvärda, t.ex. strandskydd och viss infrastruktur. Det går därmed inte att förutse hur dessa intressen ska tillvaratas.

1.4 Kulturmiljö

Kölvallen

Beträffande kulturmiljö i Kölvallen finns i ansökan generella beskrivningar och vissa hänsynsområden har identifierats. Åtgärder synes dock fortfarande kunna vidtas inom dessa hänsynsområden och det finns, såvitt Vattenfall kunnat utläsa, inte någon närmare gradering av vilka delar som tillåter åtgärder och inte (utöver att vissa objekt i sig ska skyddas från placering av vindkraftverk eller hårdgjorda ytor). Dessutom verkar det bara vara de objekt som vid den arkeologiska utredningen visat sig kunna påverkas av exempellayouterna som behov av skyddsåtgärder har uppmärksammas.

Bruzaholm

I Bruzaholm har en noggrann inventering (arkeologisk utredning etapp 1) av hela området genomförts och Länsstyrelsens kulturmiljöenhet har varit med i fält för att på ett bra sätt kunna göra bedömningar av de olika objekts klassning, se närmare i miljökonsekvensbeskrivningen, bl.a. avsnitt 3.9. De rekommendationer kring generella fornlämningsområden som beslutats av Länsstyrelsen har beaktats vid definition av stopp- och vindkraftverksfria områden. För att möjliggöra nyttjande av befintliga vägar genom stoppområden har hänsynspassager definierats och åtaganden för nyttjande av dessa satts upp. Samtliga objekt inom och i anslutning till ansökansområdet är förtecknade och kommenterade utifrån bedömnings- och skyddsaspekter, och inte enbart de som eventuellt skulle beröras av en placering i enlighet med någon av exempellayouterna.

1.5 Naturmiljö

Kölvallen

De flesta områden med naturvärden är utpekade som hänsynsområden men inte alla. Några buffertzoner eller skyddszoner finns inte med i hänsynsområdena. Vid en jämförelse mellan kartor över Kölvallens huvudalternativ och andra intressen och karta över hänsynsområden är det tydligt att hänsynsområden inte omfattar samtliga värden. Strandskydd är t.ex. ett sådant värde som inte motiverat utpekande som hänsynsområde och det är svårt att förstå vilken hänsyn som ska tas inom strandskyddade områden. Inte heller alla delar som av våtmarksinventeringen pekats ut inneha höga värden har motiverat att området pekas ut som hänsynsområde.

Området för Kölvallen synes hysa skyddsvärda naturvärden, något som också lyfts fram i mark- och miljööverdomstolens domskäl. Det framgår bl.a. att vissa delar av området har höga naturvärden och att inom och i närheten av projektområdet finns våtmarker med skyddsvärda arter och av de fågelinventeringar som har gjorts framgår bl.a. att det finns kungsörnspar med revir och boplatser norr om området.

Bruzaholm

Naturmiljön inom ansökansområdet är till största delarna av trivial karaktär med få högre värden eftersom det i området bedrivs rationellt skogsbruk. De högre naturvärden som ändå identifierats är starkt kopplade till hydrologin i området. Med anledning av det har stor vikt lagts på att beskriva hur, och vilka skyddsåtgärder som krävs, för att påverkan på hydrologi och dessa intressen ska förhindras. Flera områden med högre naturvärden har uteslutits helt ur ansökansområdet och andra omfattas av långtgående skyddsåtgärder för att skadlig påverkan på nödvändiga samband för den skyddsvärda biotopen ska kunna uteslutas. Inom området har det inte identifierats några fågelarter som kräver särskild hänsyn i form av buffertzoner. Områden där skyddsvärda arter av fladdermus har identifierats har helt undantagits.

Naturvärden i närhet till vägar har uppmärksammats genom att restriktionspassager identifierats. Det möjliggör att ett bra underlag kommer finnas för beslut om tillvägagångssätt vid breddning av väg eller avverkning i anslutning till väg.

Samtliga objekt inom och i anslutning till ansökansområdet är förtecknade och kommenterade utifrån bedömnings- och skyddsaspekter, oaktat vilken den slutliga layouten blir.

1.6 Hydrologi

Kölvallen

Hydrologisk hänsyn beskrivs omsorgsfullt, men bara med skydds- och hänsynsåtgärder i förhållande till de exempellayouter som presenterats. I övrigt beskrivs det bara i generella termer. Därmed går det inte att avgöra vad som är möjliga och rimliga åtgärder vid fri placering och vad konsekvenserna skulle bli vid en annan placering än något av de angivna exemplen. Enligt Vattenfalls genomgång synes bedömningarna i Kölvallen ha utgått enbart ifrån huvudalternativet. Därutöver saknas beskrivning av viktiga hydrologiska samband m.m.

Bruzaholm

De hydrologiska sambanden är identifierade. De avgränsningar som gjorts av ansökansområdet styrs bland annat av skyddade objekt (t ex Trangölamyren, Västre sjö och Stuverysbäcken). Hydrologiskt känsliga områden har pekats ut som stoppområden och områden med viss hydrologisk känslighet kring dessa stoppområden utgör vindkraftverksfria områden. För varje enskilt objekt med hydrologisk känslighet har en bedömning gjorts av vilka åtgärder som är nödvändiga att undvika och vilka som är möjliga att vidta (vid beaktande av särskild hänsyn). Därmed kan konstateras att konsekvenserna för hydrologin kommer att bli lika små oavsett hur den slutliga layouten ser ut.

1.7 Sammanfattning

Mot bakgrund av ovanstående står det klart att stora skillnader föreligger i bedömningsunderlaget mellan Bruzaholms vindkraftpark och Kølvaldens vindkraftpark. Skillnaderna redovisas i korthet i nedanstående tabell.

Bruzaholm	Kølvalden
Ett begränsat område om ca 13 km ² med max 25 vindkraftverk.	Ett vidsträckt område om ca 36 km ² med mångdubbelt fler antal vindkraftverk.
Miljökonsekvensbeskrivningen har befintliga intressen som utgångspunkt.	Miljökonsekvensbeskrivningen har presenterade exempellayouter som utgångspunkt.
På grund av vindkraftsområdets begränsade utbredning och de tillämpade restriktionsområdena är frihetsgraden för verksplacering inom ansökansområdet relativt liten.	Det finns inom ansökansområdet stora möjligheter att variera vindkraftparkens utformning.
De identifierade intressenas skyddsbehov styr i vilken omfattning marken kan nyttjas; <ul style="list-style-type: none"> • inte alls (stoppområde), • enbart till infrastruktur, definierat om det bara får ske i begränsad omfattning (vindkraftverksfritt område) eller • till vindkraft och infrastruktur (vindkraftsområde) 	De identifierade intressenas skyddsbehov har bedömts i relation till exempellayouter vilket bl.a. lett till att <ul style="list-style-type: none"> • områden där hänsyn kan behöva visas pekats ut som hänsynsområde, • men hänsyn inom sådana områden kan vara allt från att området inte alls får tas i anspråk till att det kan tas i anspråk för att objektet tål detta, samt att • alla intressen inte omfattas av hänsynsområden.
Alla intressen är beaktade och eventuella skyddsbehov finns beskrivna.	Intressen som inte ligger i exempellayouternas närhet har inte heller genomgående varit föremål för beskrivning av skyddsåtgärder.
Det är lätt att se var vindkraftverk inte kan och kan komma att placeras vid den slutliga utformningen.	Det är inte självklart var vindkraftverk ska kunna och inte kunna placeras om fri placering ska tillämpas istället för exempellayouterna.

Bruzaholm	Kölvallen
<p>Det är tydligt hur och vilka skyddsåtgärder som kommer att tillämpas och att de får avsedd effekt.</p>	<p>Det framgår inte med tydlighet vilka intressen som är skyddade och på vilket sätt eftersom det inom ett hänsynsområde kan vidtas allt från inga till genomgripande åtgärder.</p> <p>Det är inte fullt utrett vilka skyddsåtgärder som behövs för de kulturmiljöobjekt som inte ligger i närheten av exempellayouternas positioner och vägar dit.</p>

Vattenfall är av uppfattningen att Mark-och miljööverdomstolens domslut avseende Kölvallen inte på något sätt hindrar nu aktuell prövningsmyndighet att meddela tillstånd till Bruzaholms vindkraftpark i enlighet med Vattenfalls ansökan. Det är tydligt att tillstånd ska kunna lämnas för en ansökan med fri placering så länge det med stöd av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen går att bedöma alla de konsekvenser som verksamheten kan komma att ge upphov till vid olika alternativutformningar. Det är Vattenfalls bestämda uppfattning att den förutsättningen är uppfylld avseende Bruzaholms vindkraftpark.

Avslutningsvis önskar Vattenfall understryka vikten av flexibilitet kring parkens slutliga layout i tillståndet. Det är en absolut nödvändighet för att säkerställa optimal placering ur ett miljöperspektiv samtidigt som den vid tidpunkten bästa möjliga tekniken kan utnyttjas. Detta har redogjorts för i detalj i såväl ansökan som kompletteringen den 29 september 2017.

Solna, 23 november 2017

Siri Strömberg
(enligt fullmakt)